

Amintiri și gânduri... Despre Curtișoara*

Maria Voinea

Universitatea din București

Rândurile ce urmează se referă la o etapă semnificativă pentru formația mea profesională, cu conotații formative evidente, dar și cu momente emoțional-afective puternice. Ele se doresc un modest omagiu personalității de excepție care a fost și rămâne – pentru toți cei care l-au cunoscut – profesorul Henri H. Stahl.

În ciuda faptului că a fost un mare erudit, un cărturar *de profundis*, fin cunoscător al culturii și realității românești, profesorul Henri H. Stahl a fost un om modest și a trăit, de asemenea, modest.

Aceste calități, ca și multe altele, mi-au fost dezvăluite la Curtișoara, în cadrul unei campanii de cercetare condusă de profesor.

Continuator al modelului gustian, dar cu un stil personal inconfundabil, profesorul Stahl concepe și organizează, în vara anului 1968, o amplă mișcare sociologică, în localitatea Curtișoara din județul Olt. Sprijinit de o echipă mică de studenți selecționați din cadrul seminarului de *Metode și tehnici de cercetare sociologică*, întreprinde un studiu complex al acestei localități aflate în apropierea unui centru urban în plină evoluție: Slatina.

Referitor la echipă, ne spunea în seminar că un număr restrâns de colaboratori te poate ajuta în prospectarea unei comunități, în depistarea problemelor cu care se confruntă. Dar ne amintea că prospectarea pretinde mai mult decât atât, cere

calități de organizator, de om de concepție și decizie.

Profesorul Stahl a fost la Curtișoara „șeful de orchestră” al echipei de cercetare, cel care cu o putere uriașă de muncă, cu o curiozitate științifică ieșită din comun, cu competență și gândire amănunțită – a tuturor etapelor – a reușit să ne împărtășească din vasta sa experiență, din cultura sa. La sfârșitul fiecărei zile de lucru, colaboratorii aduceau notate observațiile lor, problemele deosebite cu care se confruntaseră. Dimineața, profesorul știa ce a făcut fiecare și propunea continuarea studiului în funcție de cele semnalate de colaboratori. Întotdeauna cerea părerea noastră, atât cu privire la propriile cazuri, cât și referitor la problemele întâlnite de colegi. Acest mod de lucru îți oferea sentimentul utilității, al efortului și capacității proprii.

Nu pot să trec peste aceste evocări fără să relatez modul în care am luat contact cu localitatea. După ce ne-am instalat în căminul modest în care aveam să locuim timp de o lună și după un foarte scurt răgaz, profesorul ne-a invitat la o plimbare în sat. Fiind zi de duminică, lumea stătea la porți, potrivit obiceiului din satele românești.

Am trecut pe lângă oamenii pe care-i salutăm, pe lângă case despre care profesorul făcea aprecieri privind vechimea construcției, materialele utilizate, arta

* Articol preluat din Revista de Sociologie Românească, serie nouă, 5, 1992

decorativă. Am urcat pe o colină mică unde am asistat la o adevărată lecție de geografie. Profesorul, ajutat de colaboratorul său Ioan Băcănaru, specialist în geografie ne-a oferit informații geomorfologice, hidrografice, de geografie fizică, economică și umană. „Lecția” ne-a ajutat să cunoaștem modul de împărțire al pământurilor, să reconstituim „trupurile de moșie” ale acelor locuri. Este cazul să amintesc aici că satul românesc a fost una dintre temele preferate ale profesorului, asupra căreia revine constant în toate lucrările. Și la Curtișoara ne vorbea cu mult respect despre populația rurală pe care o aprecia ca modestă, tăcută, harnică și mult răbdătoare, care a reușit să supraviețuiască, păstrând tradiția unei limbi și a unei culturi pe care o numea „o enigmă și un miracol al istoriei”. Zilnic ne oferea informații cu caracter istoric, demografic, etnografic despre locurile în care ne aflam și despre altele pentru a putea face comparații.

Poate să pară paradoxal ceea ce voi spune în continuare, dar eu așa am apreciat lucrurile. În campania de la Curtișoara am învățat mai mult decât la cursurile și seminariile profesorului: aici am deprins gustul pentru cercetare, modul de orga-

nizare și desfășurare a unui proiect de cercetare, tehnica convorbirilor nondirective, plăcerea de a face parte dintr-o echipă de studiu, respectul pentru cel care ne învață atâtea și atâtea lucruri, încrederea colegilor.

Am avut ocazia, alături de alți colegi, să dezbatem probleme din realitatea studiată sau din literatura de specialitate și am apreciat concizia informațiilor, modul clar prin care ne reda o imensă lume a cărților.

Cunoscând lucrările de sociologie și de istorie socială scrise de profesorul Henri H. Stahl, m-am apropiat de oameni, de comunități și grupuri, de familie care a devenit domeniul de cel mai mare interes pentru mine. Interesul și dragostea pentru problemele vieții de familie s-au adâncit în perioada 1974-1980, când mi-am pregătit doctoratul sub îndrumarea profesorului Stahl, de la care am continuat să învăț lecția muncii temeinice și stăruitoare.

Nu o dată afirma că „orice ideal social e ca steaua polară”, dar nu să ajungi la ea e important, ci să depui toate stăruințele pentru a merge în direcția ei.

Cei care au fost la Curtișoara cu profesorul Henri H. Stahl și-au luat ca îndreptar steaua polară. Poate unii din ei vor ajunge la ea.